

KÆRE MUSIKLÆRERER

Det undervisningsmateriale, du skal til at gå i gang med, er udviklet af DR Musikariet i samarbejde med Malko Konkurrencen.

Materialet er udviklet til 3., 4. og 5. klasse, og understøtter de fælles mål, både hvad angår musikudøvelse, musikalsk skaben og musikforståelse.

Formålet med dette materiale er at åbne dørene for eleverne ind til en dirigents verden og at give dem en værktøjskasse, så de selv kan kaste sig ud i at dirigere.

Materialet består af 5 film, hver med sit overordnede tema:

1. Træk vejret med musikken
2. Kom godt fra start og få styr på dine dirigentbevægelser
3. Få styr på dit tempo
4. Få styr på dynamikken
5. Koncert

Til de første fire film er der tilknyttet opgaver, som I skal løse efter at have set filmen. Film nummer fem er en koncertopførelse af hele det gennemgående musikstykke. Vi har valgt at bruge starten af Tjajkovskijs 5. symfoni. Musikken er sangbar og smuk, og så er den et godt udgangspunkt til at vise de mange ting, en dirigent skal have styr på: dynamik, tempo og forskellige udtryk og følelser.

Helt overordnet ønsker vi at afmystificere alle de fordomme, der er om at være dirigent. Vi ønsker at skærpe elevernes nysgerrighed og lyst til at dykke ned i en verden af vidunderlig musik samt at give dem troen på, at selvfølgelig kan de dirigere – det er bare om at åbne sit sind og kaste sig ud i det.

Rigtig god fornøjelse

Malko Konkurrencen og DR Musikariet

DR MUSIKARIET

- DRs platform for formidling af den levende musik til børn og unge mellem 0 og 19 år
- Når rundt i hele Danmark
- Laver koncerter med musik i alle genrer
- www.drkoncerthuset.dk/musikariet

MALKOKONKURRENCEN

- DR Symfoniorkestrets dirigentkonkurrence for unge dirigenter under 34 år
- Deltagerne kommer fra hele verden
- Foregår hvert tredje år
- www.malkocompetition.dk

MALCO
COMPETITION
FOR
YOUNG
CONDUCTORS

DR
Musikariet

TRÆK VEJRET MED MUSIKKEN

Se filmen med eleverne og lad dem efterfølgende udfylde quizzen. Alle svarene findes i filmen – så det er bare om at lytte godt efter!

QUIZ

OM AT DIRIGERE

- Er det kun gamle mennesker, der kan blive dirigenter?
 - Ja
 - Nej
 - Man skal være over 50 år
- Hvad spiller Adam på?
 - Han spiller obo
 - Han spiller violin
 - Han spiller fodbold
- Hvad spiller Johanne på?
 - Hun spiller kontrabas
 - Hun spiller fløjte
 - Hun synger
- Hvorfor har orkestret brug for en dirigent?
 - Ellers ved de ikke, hvornår de skal holde frokostpause
 - Ellers kan de sammen
- Hvilke stemmer er mest vigtige i et orkester?
 - Alle stemmer er lige vigtige
 - Violinstemme vigtig
- Hvad er vigtigt som dirigent?
 - At man ser godt ud
 - At man trækker sammen med musikerne
- Er der et godt trick til at blive god til at dirigere?
 - Sørg for at gå tidligt i seng, så du er frisk
 - Drik masser af

OM TJAJKOVSKIJ

- Hvad er Tjajkovskijs fornavn på dansk?
 - Benjamin
 - Peter
 - Karl
- Hvor kom Tjajkovskij fra?
 - Rusland
 - Danmark
 - USA
- Hvor gammel var Tjajkovskij, da han begyndte at spille klaver?
 - 12 år
 - 5 år
 - 8 år
- Hvad syntes Tjajkovskijs far, at han skulle uddanne sig til?
 - Læge
 - Komponist
 - Jurist
- Hvad var Tjajkovskij rigtig god til?
 - At skrive melodier, der viser alle vores følelser
 - At spille computer
 - At danse vals

FILM #2

KOM GODT FRA START OG FÅ STYR PÅ DINE DIRIGENTBEVÆGELSER

Nu skal eleverne selv i gang med at dirigere, men inden da, vil det være en god ide at lave nogle sjove øvelser med børnene, så de er bevidste om nogle af de parametre, der er vigtige for at blive en god dirigent.

1 Opmærksomhed på timing

De fleste ved, hvad det er at "tyvstarte". Tal med børnene om, hvorfor man tyvstarter.

Er det fordi, man er bare vil komme først? Eller kan det være fordi, man ikke kan forudsige, hvornår man må løbe?

Stil nu børnene op på række ude i skolegården eller på sportspladsen, som om I skal starte et væddeløb.

Du skal nu sætte børnene i gang med "parat, start, løb!"

Forsøg at ændre din timing så du ikke gør det i samme puls. Børnene vil forhåbentlig opleve, hvor vigtigt det er, at man tæller for i puls, hvis det skal være naturligt og nemt at starte samtidig – uden at nogen tyvstarter.

3. Så skal I dirigere! Sæt film 2 i gang!

Find en sang – gerne en yndlingssang – som klassen kan udenad. I film 2 lærer eleverne at dirigere i fire slag, og hvis I skal bruge det til noget, er det derfor vigtigt, at sangen også går i fire slag, og at der ikke er optakt. Det er nemlig sværere for børnene at sætte sangen i gang, hvis den starter med optakt.

Herefter skiftes de til at dirigere hinanden.

Opmærksomhedspunkter:

- Dirigenten skal trække vejret sammen med sangerne, så de starter samtidig
- Lad hver dirigent prøve flere gange, og husk dem på, at det er helt ok at lave fejl – det er den måde, man bliver bedre på

2 Opmærksomhed på puls

Eleverne ved sikkert allerede, hvad puls i musikken betyder, men som dirigent er det vigtigt, at pulsen – "musikkens hjerteslag" – er tydelig og bevidst.

Spil forskellige musiknumre for klassen og find i fællesskab frem til musikkens puls. Klap den eller bevæg jer rundt på gulvet i puls. Find gerne musik fra forskellige genrer – og for de rigtig skarpe: måske noget i skiftende taktarter? Her er nogle eksempler:

[Offenbach: fra Orfeus i underverdenen](#)
(går i fire slag, 4/4)

[D. Shostakovich: Waltz No 2](#)
(går i 3 slag, 3/4)

FILM #3

FÅ STYR PÅ DIT TEMPO

Noget af det, der er spændende ved at være dirigent, er, at man kan styre musikken i den retning, man ønsker det. Et vigtigt element i dette er musikken tempo, og det er det, du skal have fokus på og det, som eleverne skal lære om i denne film.

Se filmen med eleverne.

Hvordan finder man ud af hvilket tempo, man skal vælge? Hvis man spiller i et symfoniorkester, har komponisten ofte skrevet det i noderne, men hvad nu hvis der ikke står noget?

I filmen siger Johanne, at sørgelig musik ofte går langsomt, men glad musik går hurtigere. Find eksempler på dette. Hvis du mangler ideer, er der nogle bud fra symfoniorkestrets verden her:

Glad musik:

[G. Bizet: Les Toréadors](#)

Trist musik:

[P. Tjajkovskij: 2. sats fra hans 5. symfoni](#)

(lyt til hornsoloen frem til 2:07)

Lyt til eksemplerne, bevæg jer og diriger gerne til musikken, så eleverne får den fysiske fornemmelse af forskellige tempi. Tal med eleverne om musikken karakter, der tit kan pege i en bestemt retning.

Vælg herefter en sang, som eleverne kan udenad, og meget gerne en, som enten er langsom eller hurtigt. Forsøg først at dirigere den i "normalt tempo" og prøv derefter at lade dirigenten ændre tempoet.

Opmærksomhedspunkt:

overdriv gerne, men hold hele tiden fokus på, at det er dirigenten, der styrer og ikke koret.

Tal efterfølgende med eleverne om deres oplevelse af de forskellige tempi og om, hvad ændringerne gør ved musikken.

FILM #4

FÅ STYR PÅ DYNAMIKKEN

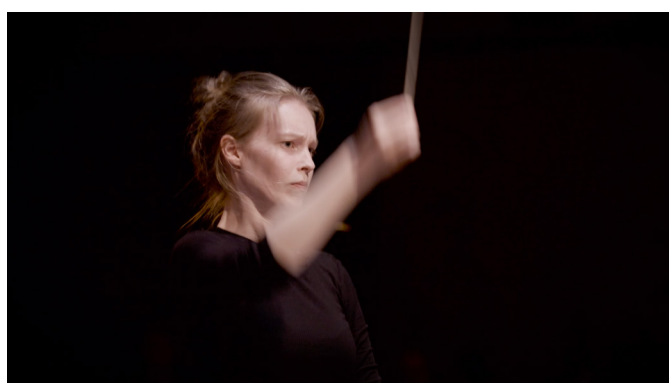
Så er vi nået til endnu et af musikens parametre, som en dirigent også skal have styr på: dynamikken.

Se filmen med eleverne.

Som I kan se i filmen, gør Johanne og Adam sig meget umage med at vise musikerne, om de skal spille svagt eller kraftigt – og igen er det kropssproget, de bruger. Små bevægelser og lukket kropssprog gør, at man intuitivt spiller helt svagt, mens store bevægelser og åbent kropssprog signalerer kraft og styrke.

Denne gang skal I lave jeres eget orkester i klassen. Benyt xylofoner, klokkespil, trommer og slagtøjsinstrumenter. Start med at lave lydcollager, så eleverne finder sig til rette på instrumenterne. I skal ikke nødvendigvis indstudere melodier eller særlige arrangementer, da det er vigtigt, at orkestret kan have øjne på dirigenten hele tiden. Endnu en gang skiftes eleverne til at dirigere kammeraterne men denne gang med dynamikken i centrum.

Opmærksomhedspunkt: lad eleverne eksperimentere og mærke effekten af deres ageren som dirigent – og husk: man kan godt spille både hurtigt og svagt på en gang.

KONCERT

Indtil nu har vi splittet Tjajkovskijs musik op i små stykker, som har skullet hjælpe dig med at lære eleverne om de forskellige parametre, en dirigent skal forholde sig til og øve sig i. I den sidste film skal I nu opleve orkestret spille Tjajkovskijs musik i sammenhæng.

Se filmen sammen med eleverne og diskuter efterfølgende, om I kan se, at Adam og Johanne både sætter musikerne godt i gang, dirigerer langsomt, hurtigt, svagt og kraftigt, og om I synes, at det lykkes dirigenter og musikere at give jer en god musikalsk oplevelse i fællesskab.

Musikken er et uddrag af 1. sats fra Tjajkovskijs 5. symfoni. Den er delt op i to meget forskellige afsnit – en langsom, stille start og en hurtigere og gradvist kraftigere del. Hele det samlede stykke, vi bruger, varer 5½ minutter. Hvis I ønsker at høre hele symfonien med eleverne, kan du finde den her med DR Symfoniorkestret:

[Tjajkovskij: symfoni nr. 5](#)

Hele første sats varer frem til 16:35.

Som en afslutning på forløbet, kan I samle alle de ting, I har arbejdet med. Lad dirigenterne dirigere deres yndlingssang og lad dem frit forholde sig til de musikalske elementer puls, tempo, dynamik og udtryk.

Til sidst kan du printe et diplom ud til alle elever for gennemført dirigentkursus.

Vi håber, I har haft nogle gode timer, med Johanne, Adam, Ungdomsorketret Dusika og Tjajkovskij – og at eleverne har fået lyst til og tro på, at selvfølgelig kan de også dirigere!

